

آغاز سخن

با اعلام نتایج انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۸، جرقه ای در قلب مردم ایران زده شد که به جنبشی فراگیر و بی سابقه و عظیم انجامید. جنبشی برای احیای مفهوم ملت و احقاق حقوق از دست رفته ملت. جنبش راه سبز امید اینگونه شکل گرفت. از آن زمان، ضرورت تدوین و انتشار میثاقی ملی که آرمان های عمومی جنبش را تعریف کند و فعالان جنبش سبز بر محور آن به فعالیت بپردازند، احساس می شد. انتقاداتی که درباره روشن نبودن اهداف، ارزش ها، مبانی و راهکارهای جنبش سبز به عنوان جنبش اعتراضی مسالمت آمیزی که خواستار اصلاح وضعیت کنونی و برون رفت از بحران های جامعه ایران از طریق سازوکارهای مدنی است، بیان می شد، گویای صحت و اهمیت آن احساس بود. نیز عدم شفافیت و صراحت مرزهای جنبش با حرکت های انتقام گیرنده و براندازانه ای که برای رسیدن به اهداف خود، استفاده از هر وسیله و روش را، حتی به قیمت مغایرت با معیارهای صریح اخلاقی، مجاز می شمردند، خود برهان قاطعی بر ضرورت تدوین و تنویر چارچوب و اسکلت معرفتی و اخلاقی جنبش سبز شمرده می شد. از بخت خوش، پس از چندی و با همت جمعی از فعالان جنبش و شور و تامل چهره های شاخص آن، منشور جنبش سبز انتشار یافت. مهمترین ثمرات انتشار منشور این بود که حدود و چارچوب مطالبات مردم را مشخص کرد، به گسترش و عمق جنبش سبز یاری رساند و بر بطلان این ادعا گواهی داد که نه تنها جنبش نمرده یا بی اثر نشده، بلکه از پیش زنده تر است و می تواند اصول، اهداف، هویت، چشم اندازها و راهکارهای خود را برای مخاطبین و همراهانش روشن کند. همان کلمات ساده و صمیمی کافی بود تا نشان دهد که میزان صحت و سقم ادعاهایی که با برنامه ای حساب شده و با مضمون واحد مرگ یا خاموشی جنبش سبز، از جانب دو جبهه مشخص کودتاگران انتخاباتی و وابستگان به سلطه جویان بیگانه از منافع ملی مردم ایران مطرح می شود، تا چه میزان است. حتی دامنه اظهار نظرها درباره منشور نشان داد که جنبش سبز تا کجاریشه دوانده و با گذشت زمان، گستره آن به مناطق جغرافیایی متنوع تر و اقشار اجتماعی بیشتری کشیده شده است. تلاش عاشقانه، خالصانه و داوطلبانه نوجوانان و جوانانی که در فقدان امنیت، آسایش، آزادی بیان، توقیف مکرر مطبوعات و سانسور شدید اخبار و تحلیل های واقعی کشور، پیام جنبش را در سراسر ایران به آحاد مردم می رسانند و باز با اعلام هر از گاه مرگ آن حرکت ملی در طول سال گذشته مواجه بوده اند، شاهدهی گویا و مانا بر سرسبزی، سرزندگی و بالندگی فزاینده جنبش سبز ملت ایران است.

همانگونه که در اولین منشور جنبش راه سبز امید مطرح شد، گفتگوی مستمر درباره این متن و نقد و اصلاح آن، ضرورتی انکارناپذیر است. به همین منظور، پس از انتشار متن و در پاسخ به نیاز مذکور، پرسشنامه ای برای تعداد کثیری از صاحب نظران، فعالان سیاسی، هنری، اجتماعی و حقوقی، اساتید حوزه و دانشگاه و شخصیت های فرهنگی و مذهبی ارسال و نظرات آنان گردآوری و دسته بندی شد. البته بدیهی است که اگر شرایط مطلوب و مناسب برای این گفتگوها در فضایی مدنی و آزاد فراهم می شد، دایره این نظرخواهی گسترش می یافت و غنای آن را فراتر می برد. اما متأسفانه به علت امنیتی بودن فضای اجتماعی و عدم امکان تشکیل جلسات بحث و گفتگو، تلاش در این مرحله به انجام نظرخواهی محدود ماند. آنچه در پی می آید، ویراست دوم منشور جنبش سبز است که با لحاظ کردن نظرات ارسالی تهیه شده است. امید آن که نسخه های پسین، نظرات طیفی وسیعتر را در بر گیرد و با بهره گیری از خرد جمعی و خواست ملی، اصول منشور کامل تر بیان شده و نقایص آن مرتفع شود و سرانجام، همه ما بتوانیم سازنده تر و سرزنده تر در راه نیل به آزادی و عدالت و احقاق حقوق ملت گام برداریم.

الف) تولد جنبش سبز

جنبش سبز مردم ایران، نهضتی است که اهداف خود را در بستر میلاد خود تعریف کرده است. این جنبش در اعتراض به ظهور و تداوم کژروی ها و انحرافات شکل گرفت و در دل خود اهدافی را پرورد که اینک به نمادهای معنادار آن تبدیل شده است. انحرافات که به تدریج پدید آمد و از اتفاق به استمرار رسید. از آن جمله:

وجود و بروز اختلافات سیاسی و تلقی های گوناگون از اهداف و پیدایش موانع سازمان یافته تدریجی در مسیر تحقق اهداف و آرمان هایی چون عدالت، استقلال، آزادی و پیشرفت که مردم ایران برای دستیابی به آنها، جان بر سر انقلاب اسلامی خود نهادند و شکل گیری نظام جمهوری اسلامی را با رأی خود تأیید کردند.

ظهور گرایش های تمامیت خواهانه و استبدادی و انحصارطلبانه در میان برخی از مسئولین حکومتی.

نقض حقوق بنیادین و قانونی شهروندان و بی حرمتی به کرامت انسانی متجلی در اصول مسلم حقوق بشر.

سوء مدیریت و کاهش شدید کارآمدی نظام، ترویج دروغ سالاری و کاهش چشمگیر اعتماد ملت به مسئولان.

افزایش فاصله طبقاتی و محرومیت های اقتصادی و اجتماعی.

سوء استفاده و قانون گریزی برخی مجریان قانون و فساد گسترده اقتصادی و دست اندازی بی مهابا و قانون ستیزانه به بیت المال و ثروتهای ملی و نابودی دستگاههای برنامه ریزی و نظارتی

نادیده گرفتن منافع ملی و ماجراجویی های عوام فریبانه در تعاملات بین المللی همراه با سوء استفاده از اعتقادات استقلال طلبانه و ضد سلطه جهانی در میان اقشار گوناگون.

فراموشی تدریجی و دردناک اخلاق و معنویت و تحریف دیانت با بکارگیری تهمت و دروغ و خرافه در راه رسیدن به قدرت و حفظ آن.

افزایش سرکوب، انسداد و اختناق در فضای مدنی و غضب رسانه ملی و سایر امکانات ارتباطاتی و فضای مجازی

اینهمه از جمله عواملی است که بویژه در سالیان اخیر، به شکل گیری نگرش های اعتراضی در میان دل سوختگان و قاطبه مردم ایران انجامید که جنبش سبز مردم ایران، بروز بارز قدرتمند آن در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۸ و رخداد های پس از آن بود.

ب - اهداف جنبش

جنبش سبز با پای بندی به اصول و ارزش های بنیادین انسانی، اخلاقی، دینی و ایرانی که در فرهنگ این سرزمین ریشه تنیده اند، خود را منتقد و پالایشگر روند طی شده در نظام جمهوری اسلامی ایران در سال های پس از انقلاب می داند و بر این اساس، حرکت انتقادی در چارچوب قانون اساسی و احترام به نظر و رأی مردم را وجه همت خویش قرار خواهد داد.

جنبش سبز برآمده از مردم و مولود یک نهضت ملی است. حرکتی در تداوم تلاش مردم ایران برای دستیابی به آزادی، عدالت اجتماعی و تحقق حاکمیت ملی است که پیش از این در برهه هایی چون انقلاب مشروطیت، جنبش ملی شدن نفت و انقلاب اسلامی، خود را جلوه گر ساخته است.

بازخوانی تجربه معاصر در جهت تحقق اهداف والای اجتماعی مردم ایران نشان می دهد که تنها از طریق تعمیق و تقویت جامعه مدنی، گسترش فضای گفتگوی اجتماعی، ارتقاء سطح آگاهی و جریان آزاد اطلاعات، زمینه سازی برای فعالیت آزاد مصلحان و فعالان اجتماعی - سیاسی در چارچوب تحول خواهی و ایجاد تغییر در وضعیت موجود و مواجهه صادقانه با مردم و محرم دانستن ملت و پای فشاری بر تحقق آرمان های ملی، می توان اهداف جنبش سبز را عملی کرد. این امر مستلزم توافق و تأکید بر مطالبات مشترک و ایجاد تعامل و هماهنگی میان همه نیروهایی است که به رغم داشتن هویت مستقل، با پذیرش تعدد و تنوع درون جنبش، زیر چتر ملی فراگیر جنبش سبز ایران در کنار یکدیگر قرار می گیرند.

پ) چشم اندازهای بنیادین

۱۰ جنبش سبز، یک حرکت اجتماعی است که هرگز خود را مبری از خطا نمی انگارد و با نفی صادقانه هرگونه مطلق نگری، بر گسترش فضای نقد و گفتگو در درون و بیرون جنبش، پای می فشرد. دیده بانی حقوق ملت و طرح راهکار برای نظارت و هدایت عملی سیر حرکت و تحول جنبش از سوی همه فعالان و بویژه صاحبان اندیشه و تجربه، امری حیاتی است که می تواند مانع از لغزش جنبش به ورطه تمامیت خواهی و فساد شود.

۲۰ در نگاه فعالان جنبش سبز، مردم ایران خواهان ایرانی آزاد، آباد و سرفراز هستند. جنبش سبز موافق به رسمیت شناختن تعدد و تنوع و مخالف انحصارطلبی است. در نتیجه، دشمنی و کینه ورزی با بدنه اجتماعی هیچ بخشی از جامعه، جایی در جنبش ندارد. تلاش برای گفتگو و تعامل با رقیبان و مخالفان در فضایی سالم، و آگاهی بخشی درباره اهداف و اصول جنبش، و وظیفه همه افرادی است که خود را در زمره مشارکت کنندگان جنبش سبز می دانند. ما، با هر باور و ایمان دینی که بدان معتقدیم، به هر قوم و قبیله و تیره و مرامی که تعلق داریم و با هر سلیقه و سبکی که با آن زندگی می کنیم، همه ایرانی هستیم و ایران متعلق به همه ماست.

۳۰ گسترش و فعال سازی شبکه های اجتماعی واقعی و مجازی و تعمیق فضای گفتگو و تعامل از طریق اتخاذ روش های مداراجویانه و احترام آمیز متقابل بین طرف های گفتگو بر سر اهداف و بنیان های هویتی جنبش از جمله راهکارهای محوری است که مستلزم توجه کلیه فعالان سبز است.

۴۰ جنبش سبز در عین تأکید مصرانه بر حفظ استقلال و مرزبندی با نیروهای وابسته به قدرت های بیگانه سلطه جو، نه انزواطلب و نه دیگرستیز است. برعکس، جنبش سبز با صراحت و شجاعت و نه در خفا و خلوت، به دنبال توسعه رابطه با تمام کشورهای جهان از طریق اعتماد سازی متقابل ملت هاست.

• عدالت، آزادی، صداقت، استقلال، کرامت انسانی و معنویت، ارزش‌هایی جهانی هستند و تجربه‌آموزی از ملت‌هایی که برای دستیابی به این ارزش‌ها تلاش کرده‌اند و نیز استقبال و استفاده از نقد و نظر مشفقانه همه‌آزادخواهان و صلح‌طلبانی که برای رهایی نوع بشر و ارتقای کرامت انسان‌ها تلاش می‌کنند، از دیگر راهکارهای جنبش است.

ت) هویت سبز

گنجینه اسلامی، ایرانی

۱۰ جنبش سبز با پذیرش تکثر درون جنبش، بر استمرار حضور ایمان سرشار از رحمت، شفقت، معنویت، اخلاق و تکریم انسان تأکید دارد و راه تقویت ارزش‌های دینی را در جامعه، تحکیم وجه اخلاقی، بینش و کنش پیروان همه‌آدیان توحیدی کشور می‌داند.

۲۰ تحکیم پیوند میراث دینی، ملی و پرهیز از اجبار مردم به پای بندی به مرام، مسلک، رویه و سلیقه‌ای خاص، مبارزه با استفاده ابزاری از دین و حفظ استقلال نهاد‌های دینی از حکومت، از جمله مهمترین راه‌های حفظ جایگاه والای دین و تداوم نقش برجسته آن در جامعه ایران است که به عنوان یکی از اصول بنیادین جنبش سبز در سرلوحه هویت آن جای می‌گیرد.

۳۰ رمز بقای تمدن اسلامی، ایرانی ما، همانا همزیستی و همگرایی ارزش‌های اسلامی و ملی در طول تاریخ این سرزمین است. در این راستا، جنبش سبز بر حفظ و تقویت ارزش‌های والای فرهنگ ایرانی و سرمایه‌های غنی انباشته شده در رسوم و مناسبت‌های ملی و آئین‌های مردمی تأکید می‌ورزد و در این راه، تقدس‌زدایی از تعصبات نابجا و آگاهی بخشی درباره ویژگی‌های هویت آفرین آئین‌های مذهبی و ملی را وجه همت خویش قرار می‌دهد.

۴۰ ملت ایران در تاریخ مبارزات خود برای کسب آزادی، عدالت و استقلال، بارها خودباوری و همبستگی بر سر اصول را به رخ مستبدان و دشمنان آزادی کشیده است. جنبش سبز مردم ایران با اتکاء به این میراث مشترک گرانبها و با تکیه بر خرد جمعی و نفی هرگونه خودمداری و خودخواهی، دستیابی به اجماعی آگاهانه، مبتنی بر خصیصه‌های هویت آفرین و مصالح عمومی و کنار گذاشتن عناصر تشمت زار را مد نظر دارد.

حق حاکمیت مردم

احترام به حق حاکمیت مردم بر سرنوشت خویش از جمله اصول خدشه‌ناپذیر جنبش سبز است و نهاد انتخابات، به عنوان یکی از عمده‌ترین راه‌های تحقق آن، اهمیت می‌یابد. بر این اساس، جنبش سبز تلاش‌های خود را برای صیانت از آرای مردم تا زمان استقرار نظام انتخاباتی آزاد، رقابتی، غیرگزینشی و منصفانه که شفافیت آن کاملاً قابل تضمین باشد، ادامه خواهد داد. رأی و خواست مردم منشأ مشروعیت قدرت سیاسی است و جنبش سبز، اعمال هرگونه صلاحیت خودسرانه و گزینشی تحت عنوان نظارت استصوابی را مغایر با حق الهی کرامت و آزادی انسان، قانون اساسی، حق تعیین سرنوشت مردم توسط خود و حقوق بنیادین آنها می‌داند.

دستیابی به آزادی و عدالت بدون توجه به منافع ملی و استقلال میسر نیست. جنبش سبز با آگاهی به این امر، با هر اقدامی که برخلاف منافع ملی و ناقض اصل استقلال باشد مخالف است.

ث) ارزش های جنبش سبز

احترام به کرامت انسان ها و پرهیز از خشونت

دفاع از کرامت انسانی و حقوق بنیادین بشر، فارغ از مذهب، جنسیت، قومیت و موقعیت اجتماعی و استقرار و تضمین موازین حقوق بشر به عنوان یکی از مهم ترین دستاوردهای تاریخ و حاصل خرد جمعی همه انسان ها، مورد تأیید و تأکید جنبش سبز است. این حقوق خدادادی است و هیچ فرمانروا، دولت، مجلس، محکمه یا قدرتی نمی تواند تحت هیچ شرایطی یا بهانه ای آن را لغو یا به صورت ناموجه و خودسرانه محدود کند. تحقق این امر مستلزم احترام به اصولی چون برابری همگان در برابر قانون، مدارا با مخالفان، گفتگوی همگانی و منصفانه، حل مسالمت آمیز مناقشات ملی، منطقه ای و صلح طلبی جهانی و مقاومت جدی در برابر تبعیضات قومی، جنسیتی، طبقاتی و مذهبی است که خود در پرتو ایجاد زمینه های لازم برای فعالیت آزاد احزاب، رسانه های مستقل، جلوگیری از سانسور، دسترسی آزاد به اطلاعات، گسترش و تعمیق فضای مدنی، احترام به حریم خصوصی افراد، فعالیت آزادانه تشکل ها و شبکه های اجتماعی غیردولتی و اصلاح قواعد و مقررات در جهت حذف هرگونه تبعیض میان شهروندان امکان پذیر است.

جنبش سبز یک جنبش مدنی است که پرهیز از خشونت و حرکت در چارچوب موازین فعالیت مدنی را سرلوحه خویش قرار داده است. این جنبش با اعتقاد به این که کرامت انسانی مردم اصلی ترین قربانی خشونت در فضای تقابل های نابرابر اجتماعی خواهد بود، ضمن تأکید ورزیدن بر گفتگوی احترام آمیز متقابل، فعالیت مسالمت آمیز و توسل به راه های غیرخشونت آمیز را ارزشی خدشه ناپذیر می داند. توسل به روش های غیرخشونت آمیز به معنای تسلیم یا کرنش در برابر ظلم و یا سکوت در برابر آن نیست بلکه به معنای توانایی مبارزه و اعتراض بر مبنای حرمت انسان و شخصیت والای اوست. جنبش سبز با در نظر گرفتن شرایط و مقتضیات، از کلیه ظرفیت های فعالیت مسالمت آمیز استفاده خواهد کرد.

عدالت، آزادی و برابری

شان عدالت در میان ارزش ها و آرمان های جنبش سبز مرتبه اولی و اصیلی است. توزیع عادلانه امکانات و فرصت ها، چه در ابعاد اقتصادی، سیاسی و اجتماعی، و چه در ابعاد دیگر حیات انسانی، از جمله اهداف خدشه ناپذیر جنبش سبز است که لازم است برای دستیابی به آن، تمامی تلاش های ممکن انجام پذیرد. گسترش عدالت در جامعه در صورتی امکان پذیر است که نظام حاکم با پرهیز از انحصارطلبی و قیم مآبی و با اتکاء بر خواست ملت و منافع ملی، در عرصه داخلی و بین المللی، کاملاً مستقل و فارغ از وابستگی به نهادهای غیرمردمی و قدرت های اقتصادی و سیاسی و طبقاتی عمل کند و مقید باشد که به اصل برابری انسان ها در بهره مندی از کلیه حقوق انسانی، مواهب طبیعی و تولیدات اجتماعی احترام بگذارد.

جنبش سبز با عنایت به لزوم تأمین خواست ها و مطالبات به حق تمامی اقشار اجتماع، بر پیوند، حمایت و جلب پشتیبانی همه نیروهای مولد جسمی و فکری جامعه و صیانت از آنان در برابر رانت خواران، دلالان، مافیای قدرت و ثروت و مداخلات مخرب حکومت تأکید دارد. این جنبش با الهام از اصل نهم قانون اساسی، با سلب آزادی های اساسی مردم به نام حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور مخالف است و با تأکید بر استقلال سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و نظامی، اصلی ترین راه حفظ منافع ملی و دفاع از مرزهای میهن را حاکمیت مردم بر سرنوشت خویش در تمامی ابعاد می داند.

برقراری آزادی و برابری از اهداف انکارناپذیر انقلاب اسلامی مردم ایران در سال ۱۳۵۷ است. پوشیده نیست که جنبش سبز نیز بر ضرورت دستیابی به آن اهداف والا تأکید دارد. نفی هرگونه انحصارطلبی فکری، رسانه ای و سیاسی و نیز مبارزه با حذف فیزیکی هر اندیشه و دیدگاه در سرلوحه اهداف جنبش سبز قرار دارد. ضروری است در این جهت، برای رهایی مردم از هرگونه سلطه سیاسی (استبداد، یکه سالاری و انحصارطلبی)، سلطه اجتماعی (تبعیض و نابرابری های اجتماعی) و سلطه فرهنگی (وابستگی و انقیاد فکری) تلاش شود. بر همین اساس جنبش سبز بر حمایت از حقوق زنان، نفی هرگونه تبعیض جنسیتی و احترام به حقوق اقوام و مذاهب مختلف ایرانی تأکید ویژه دارد.

جنبش سبز بر این باور است که امنیت حکومت تنها از طریق حفظ امنیت یکایک شهروندان دست یافتنی است بگونه ای که مردم رها از ترس و تسلیم و تحت حمایت قانون زندگی کنند. مداخله نیروهای نظامی و انتظامی در امور سیاسی و اقتصادی، هرگونه دخالت افراد غیرمسئول در امور انتظامی، و سلطه نیروهای امنیتی و انتظامی بر مقامات قضایی و سلب استقلال قضات، محل امنیت دولت و ملت و در مخالفت بین و صریح با اهداف عالی اسلام، آرمان های انقلاب اسلامی و قانون اساسی است.

اجرای بدون تنازل تمامی اصول قانون اساسی و بویژه اصول ناظر بر حقوق ملت (فصل سوم)، هدف و خواست تجدیدناپذیر و حتمی جنبش است.

آزادی زندانیان سیاسی، رفع محدودیت های غیرقانونی و نگاه امنیتی علیه فعالیت احزاب و گروه ها، و جنبش های اجتماعی چون جنبش زنان، جنبش دانشجویی، جنبش کارگری، و مانند آن، و نیز محاکمه عادلانه آمران و عاملان تقلب و تخلف در انتخابات، شکنجه و قتل معترضان به نتیجه انتخابات، نقد آزادانه نظریه پردازان، و افشاء و محاکمه حامیان خشونت در لایه های مختلف فکری و نظری حکومت، از جمله واضحاتی است که در جهت اجرای عدالت باید مورد توجه قرار گیرد.

ج) راهکارها

۱۰ جنبش سبز را نه می توان یک حزب متمرکز دانست و نه مجموعه ای از افراد سازمان نیافته و بی هدف. جنبش سبز، قطرات به هم پیوسته مردم معترضی است که برای احقاق حق خود به دریا بدل شده اند. مرور تجربه تاریخی مردم ایران نشان می دهد که آنها در پرتگاه های تاریخی، هوشیاری، توانایی و درک بالای خود را نشان داده و با تکیه بر قوای خلاقه خویش، صعب العبورترین راه ها را برای دستیابی به اهداف خود هموار ساخته و زیر پا نهاده اند. جنبش سبز بر پایه اصول و مبادی بنیادین خود، با استفاده از سازماندهی افقی و همسو در قالب شبکه های اجتماعی واقعی و مجازی، بر فهم، اندیشه و نوآوری های ملت ایران تکیه دارد و دستیابی به آرمان هایی چون آزادی و عدالت را منوط به شکوفایی این خلاقیت ها می داند. این توانایی می تواند شعار «هر ایرانی یک ستاد» را به شعار «هر ایرانی یک جنبش» تبدیل کند. جنبشی که برخلاف پندار مخالفان آن، در قلب ایرانیان جای گرفته و چون جان، در تن می تپد و راه خود می جوید.

۲۰ جنبش سبز با پیگیری اهداف و آرمان های همیشگی مردم ایران و با اتکاء به بازخوانی انتقادی تحولات صورت گرفته پس از انقلاب اسلامی، بویژه در عرصه روابط ملت و دولت، بر پایه میثاق مشترک مردم ایران، یعنی قانون اساسی، در پی دستیابی به آینده ای روشن برای ملت ایران است.

۳۰ در این راستا، تلاش برای ایجاد زمینه اجرای بدون تنازل قانون اساسی برخاسته از رأی مردم، از راهکارهای اصلی جنبش سبز است. این جنبش بر این باور است که تنها با بازگشت به قانون، الزام نهادهای مختلف به رعایت آن و برخورد با متخلفان از قانون در هر موقعیت و جایگاه، می توان از بحران های مختلفی که دامنگیر کشور شده و فشار خود را بر گرده مردم محروم ایران تحمیل می کند، رهایی یافت و در راه ترقی و توسعه میهن گام برداشت.

۴۰ جنبش سبز در عین حال از این مسئله مهم آگاه است که قانونگرایی به معنای استفاده ابزاری از قانون توسط حاکمان نیست. باید شرایطی فراهم آورد تا قانون وسیله اعمال خشونت های ناروا و موهن، نقض حقوق بنیادین شهروندان که مغایر با اعلامیه جهانی حقوق بشر نیز هست نشود و خشونت، بی عدالتی و تبعیض صورت قانونی به خود نگیرد.

۵۰ قوانین کشوری و از جمله قانون اساسی، متونی همیشگی و تغییرناپذیر نیستند. هر ملتی این حق را دارد که با بازخوانی تجربه خود و تصحیح سیر حرکت خویش، به اصلاح قوانین جاری اقدام کند. اما باید توجه داشت که تنها تغییر و اصلاحی در قانون اساسی واقعی و مورد پذیرش است که در فضایی امن و آزاد و در فرایند مذاکره و گفتگوی اجتماعی و با مشارکت همه اقشار و گروه های اجتماعی و با پرهیز از تصلب و انحصارگرایی و زورگویی صورت پذیرد.

۶۰ تلاش برای گسترش جامعه مدنی و تقویت حوزه عمومی از طریق تشویق مردم به مشارکت در تعیین سرنوشت خود با حضور در تشکل های صنفی و غیردولتی و احزاب و ... در زمره راهکارهای اساسی جنبش سبز است.

۷۰ این جنبش بر این باور است که حفظ منافع ملی و دستیابی به اهداف جنبش و کاهش بی اعتمادی بحران زای کنونی بین ملت و حکومت، مستلزم گفتگو میان نمایندگان گروه های مختلف فکری و سیاسی با یکدیگر و نیز با حاکمیت و با مردم است و در این راستا، از هرگونه دعوت به مذاکره و گفتگوی شفاف به منظور دفاع از حقوق مردم و حل منازعات اجتماعی استقبال می کند.

۸۰ جنبش سبز به منظور قدرت بخشی به اقتصاد کشور از راه تأمین حقوق مادی کارگران، کشاورزان و کارکنان خدماتی از روش های مبتنی بر عدالت اجتماعی در چارچوب قانون، افزایش بهره وری انسانی، کاهش هزینه های تولید کالا و خدمات، و ترمیم حداقل دستمزد با نظارت واقعی نمایندگان نیروی کار در عرصه های مختلف، بهره می گیرد.

۹۰ توجه به اقشار محروم از طریق تقویت اقتصاد ملی از اصول تعطیل ناپذیر جنبش سبز است. از همین رو، دستگیری از نیازمندان از طریق ایجاد شبکه های همیاری و تکفل و توانمندسازی آنان و نیز حمایت از فعالان عرصه اقتصاد ملی در مقابل واردات بی رویه کالاهای خارجی، از برنامه های عملی جنبش سبز خواهد بود.

۱۰۰ حضور مؤثر زنان در جنبش سبز را باید فرصتی برای برداشتن گام هایی بلندتر در جهت رفع تبعیض های جنسیتی و تحقق مطالبات برحق آنان شمرد. جنبش سبز حمایت همه جانبه و همراهی با جنبش زنان را در زمره اولویت های بنیادین خویش می داند و معتقد به این ضرورت تاریخ اجتماع ایران است که زنان علاوه بر ایفای نقش مهم خود در خانواده، بعنوان هویتی مستقل، جایگاه بایسته خویش را در جامعه بازابند.

۱۱. تلاش برای تحقق حقوق قانونی و احترام اخلاقی اقلیت های دینی و مذهبی و قومی از طریق زمینه سازی برای مشارکت فعال و نهادمند آنان در فرایندهای تصمیم گیری سیاسی در کشور، با تکیه بر هویت مشترک ایرانی و به رسمیت شناختن تنوع و تعدد فرهنگی، یکی از فعالیت های عمده جنبش سبز است.

۱۲. و سرانجام، جنبش سبز خواهان سیاست خارجی عقلانی و عزت مند مبتنی بر تعامل شفاف و سازنده با دنیا و طرد دیپلماسی ماجراجویانه و عوام فریبانه و ارتقاء شأن ملت بزرگ و تاریخی ایران در جهان است. ملتی که بسیار بیش از این شایسته احترام و تکریم در تمام جهان است. طرد خشونت، ترور، مداخله سلطه جویانه در امور داخلی کشورها و احترام به حق تعیین سرنوشت برای همه ملت ها، نیازمند تغییر بنیادین نگرش ها در رابطه با امنیت ملی، منطقه ای و جهانی است که راه را بروی گسترش همکاری و تعامل بین ملت ها باز کند. جنبش سبز از اقدامی که در این جهت انجام شود استقبال می کند.

باور داریم که اینهمه جز با باور به حقانیت ملت و التزام به کسب مشروعیت از او و در نظرگیری مصالح ملی و منافع ملت، میسر نخواهد بود.

میرحسین موسوی مهدی کروی